

FUNDACJA „AKADEMIA ANTYKORUPCYJNA”

Projekt „Centrum Myśli Antykorupcyjnej”

Analiza danych statystycznych Policji za lata 2013-2022

*w zakresie postępowań przygotowawczych wszczętych,
zakończonych, w tym zakończonych aktem oskarżenia,
umorzonych z braku znamion przestępstwa,
umorzonych z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa
a także przestępstw wykrytych, stwierdzonych i podejrzanych
oraz strat spowodowanych przez sprawców przestępstw
popelnionych
z art. 228 § 1-6 Kodeksu karnego*

Art. 228. Kodeksu karnego (brzmienie przepisu na dzień 30.09.2023)

§ 1. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub takiej korzyści żąda.

§ 5. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową znacznej wartości albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 6. Karom określonym w § 1–5 podlega odpowiednio także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści żąda, albo uzależnia wykonanie czynności służbowej od jej otrzymania.

Analizując dane statystyczne przestępstw wszczętych z art. 228 k.k. (sprzedajność/przyjęcie korzyści) należy zauważyć ich znaczną tendencję spadkową w okresie ostatnich 10 lat. W początkowym analizowanym okresie tj. w roku 2013 liczba wszczętych postępowań przygotowawczych wynosiła 211 a w końcowym 2022 r. zaledwie 87. Pokazuje to prawie 2,5 krotny spadek wszczynanych postępowań przygotowawczych związanych z wręczeniem korzyści.

We wszystkich analizowanych latach w ramach postępowań wszczętych z art. 228 k.k. dominuje art. 228 § 1 k.k., czyli przyjmowanie korzyści majątkowych lub osobistych albo ich obietnicy w związku z pełnieniem funkcji publicznych. W tym przypadku na przestrzeni 10 ostatnich lat widać również znaczny spadek ich liczby z poziomu 106 wszczętych postępowań w 2013 r. do zaledwie 42 w 2022 r.

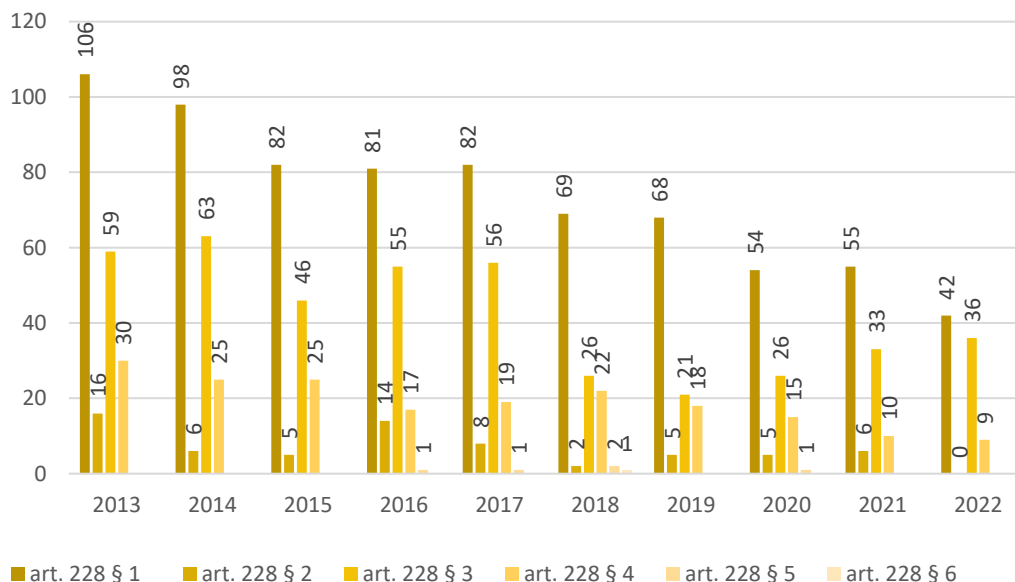
Należy zauważyć również niewielką liczbę wszczynanych postępowań przygotowawczych związanych z przyjmowaniem korzyści dotyczących art. 228 § 2 k.k. tzw. mniejszej wagi tj. o niskiej wartości czy też mających drobny charakter. W tym przypadku widać również spadek z poziomu 16 wszczętych postępowań w 2013 r. do 0 w przypadku 2022 r.

Analizując dane statystyczne dotyczące wszczętych postępowań z art. 228 § 3 k.k. tj. dotyczących przyjmowania, w związku z pełnioną funkcją publiczną, korzyści majątkowych lub osobistych albo ich obietnicy za zachowania naruszające przepisy prawa, należy zauważyć duże wahania liczby wszczynanych postępowań przygotowawczych w poszczególnych latach. Najwyższy ich poziom wystąpił w 2014 r. osiągając wartość 63 a najniższy w roku 2019, gdzie wszczęto zaledwie 21 takich postępowań przygotowawczych.

Również niewiele postępowań wszczęto w przypadku przestępstw uzależnienia wykonania czynności służbowych od otrzymania korzyści majątkowych lub osobistych albo ich obietnicy lub też żądania takich korzyści przez osoby pełniące funkcje publiczne tj. art. 228 § 4 k.k. W tym przypadku liczba wszczynanych postępowań wahała się od 30 w początkowym okresie do 9 w ostatnim analizowanym roku. Wszczęcia postępowań przygotowawczych z pozostałych paragrafów tj. § 5 i § 6 art. 228 k.k. były incydentalne. Powyższe dane świadczą o tym, że Policja bardzo rzadko wszczyna śledztwa w sprawach korupcji znacznej wartości tj. powyżej 200 000 PLN.

Całkowita liczba postępowań wszczętych z art. 228 k.k. w okresie 10 analizowanych lat osiągnęła poziom 1421 spraw. Ponad połowę tych postępowań tj. 737 związana jest z popełnieniem przestępstw z art. 228 § 1 k.k.

Postępowania wszczęte - art. 228 § 1-6 k.k.

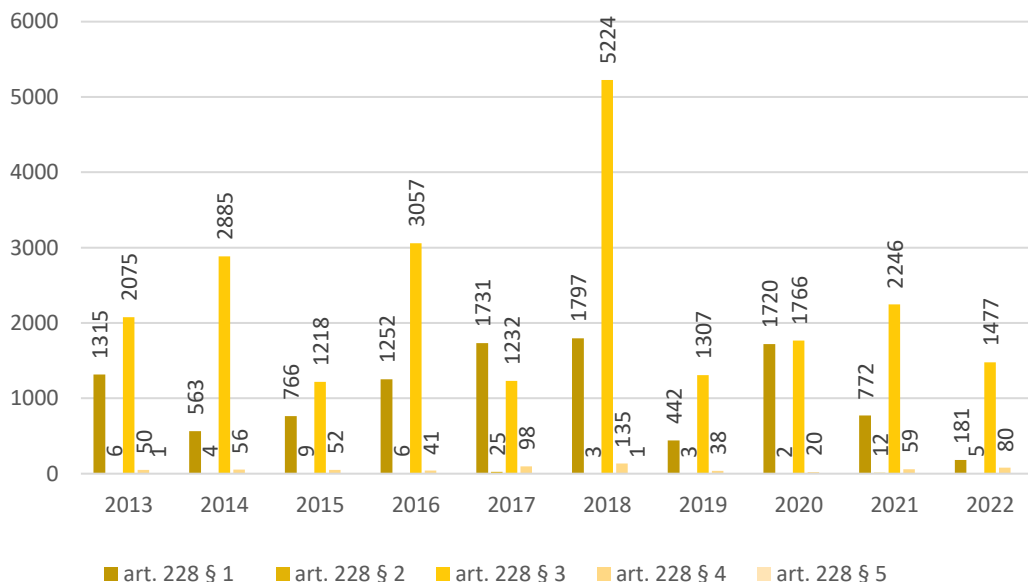

Wykres 1. Postępowania wszczęte z art. 228 § 1-6 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

W całym analizowanym okresie, od 2013 do 2022 roku wykryto łącznie 33 732 przestępstw z art. 228 k.k., z czego najwięcej w 2018 r. tj. 7160. Najmniej przestępstw wykryto w ostatnim roku, gdyż było ich zaledwie 1743. W poszczególnym paragrafach art. 228 k.k. najwięcej przestępstw wykryto w ramach § 3, gdyż było ich 22 287. Najmniej bo zaledwie 2 odnosiło się do § 5 tj. do przyjęcia korzyści majątkowej znacznej wartości (powyżej kwoty 200 000 PLN). Przestępstwa wykryte w ramach art. 228 § 1 i 3 stanowiły aż 98% wszystkich przestępstw wykrytych z art. 228 k.k.

Wykryte przestępstwa - art. 228 § 1-5 k.k.

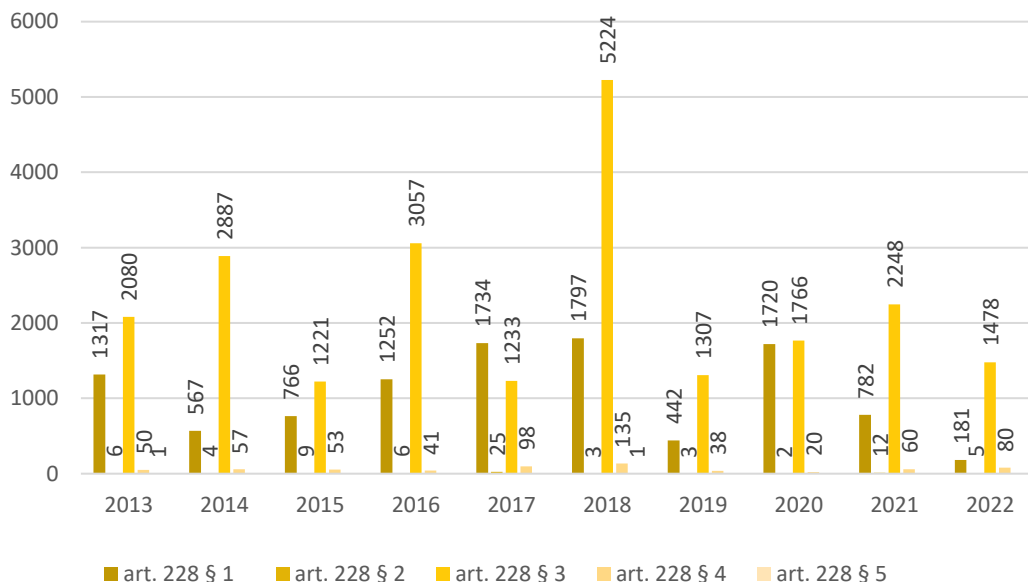
Wykres 2. Wykryte przestępstwa z art. 228 § 1-5 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

W całym analizowanym okresie liczba przestępstw stwierdzonych była zbliżona do liczby przestępstw wykrytych, zarówno w poszczególnych paragrafach art. 228 k.k. jak i w poszczególnych latach. Nie stwierdzono żadnych większych odstępstw w tym zakresie. Tu również dominowały przestępstwa z art. 228 § 3 k.k. (22501) oraz 228 § 1 k.k. (10558).

Należy zauważyć jednak duże dysproporcje w poszczególnych latach w zakresie liczby przestępstw stwierdzonych, w szczególności w zakresie art. 228 § 3 k.k. Podobnie jest w przypadku skali przestępstw stwierdzonych z art. 228 § 2 i § 5, gdyż było to 75 przestępstw stwierdzonych w sprawach mniejszej wagi oraz zaledwie 2 w przypadku przyjęcia korzyści majątkowej znacznej wartości tj. w kwocie powyżej 200 000 PLN. Świadczy to o tym, że dominuje w tym przypadku przestępczość korupcyjna średniej wartości.

Stwierdzone przestępstwa - art. 228 § 1-5 k.k.

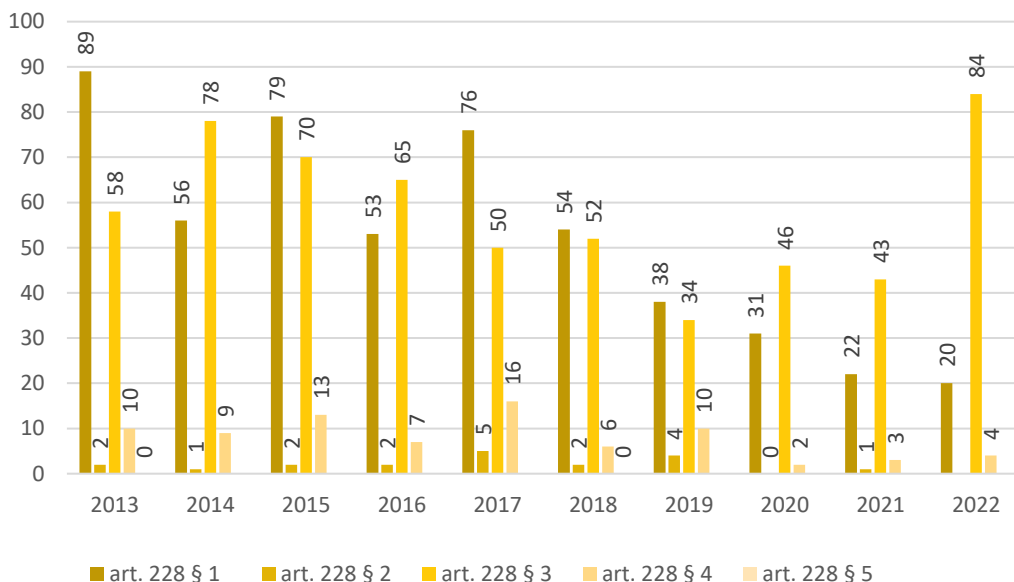

Wykres 3. Stwierdzone przestępstwa z art. 228 § 1-5 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Analizując liczby osób podejrzanych, którym przedstawiono zarzuty z art. 228 k.k. należy stwierdzić, że w tym przypadku również dominują podejrzani, którym przedstawiono zarzuty z art. 228 § 1 i § 3 k.k. Łącznie w latach 2013-2022 zarzuty korupcyjne z art. 228 k.k. przedstawiono 1197 osobom z czego najwięcej bo aż 518 z art. 228 § 1 k.k. i 580 z art. 228 § 3 k.k. Liczba podejrzanych, którym przedstawiono zarzuty z art. 228 k.k. w latach 2013 -2017 kształtowała się na poziomie 127-164 a kolejnych latach 2018-2022 znacznie spadła do poziomu 69-114 osób. Niezależnie od poszczególnych analizowanych lat, dominowali podejrzani, którym przedstawiono zarzuty z art. 228 § 1 i 3 k.k., z tym że największe dysproporcje w tym zakresie odnotowano w 2022 roku, gdzie podejrzanych z art. 228 § 3 k.k. było ponad 4 krotnie więcej niż podejrzanych z art. 228 § 1 k.k.

Podejrzani - art. 228 § 1-5 k.k.

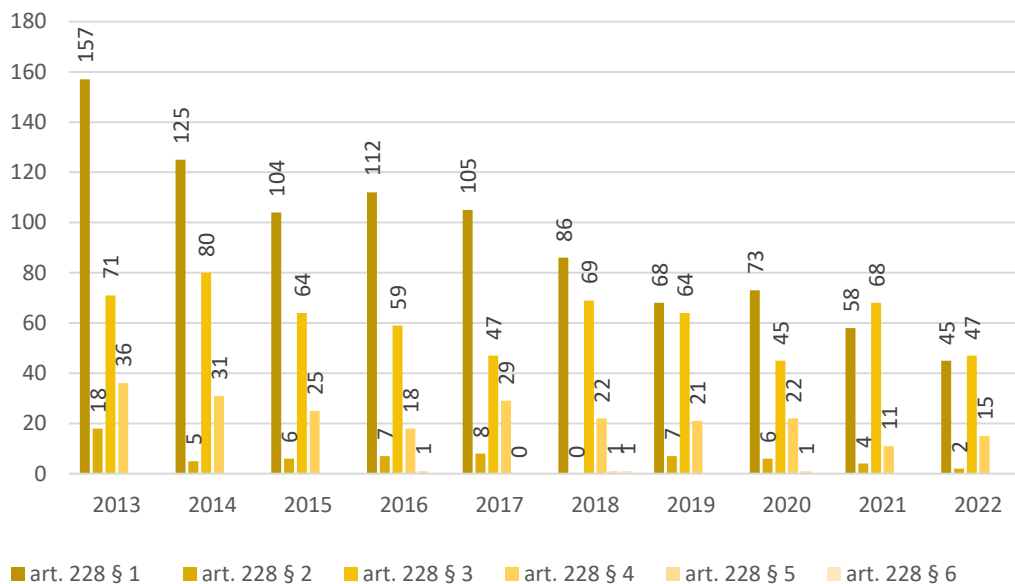
Wykres 4. Podejrzani z art. 228 § 1-5 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Analiza danych statystycznych w zakresie zakończonych postępowań przygotowawczych z art. 228 k.k. w latach 2013-2022 wskazuje na to, że w kolejnych latach znacznie spadła liczba spraw zakończonych. W 2013 r. zakończono 282 postępowania a w 2022 zaledwie 109. Łącznie w analizowanym okresie zakończono 1844 postępowania przygotowawcze. Najwięcej z nich dotyczyło art. 228 § 1 k.k., gdyż było to 933 postępowań oraz art. 228 § 3 k.k. w liczbie 614 postępowań.

Pojedyncze postępowania zakończono w sprawach korupcji znacznej wartości tj. powyżej kwoty 200 000 PLN oraz korupcji związanej z pełnieniem funkcji publicznej w państwach obcych lub w organizacjach międzynarodowych tj. art. 228 § 5 i 6 k.k. W zakresie spraw mniejszej wagi tj. art. 228 § 2 k.k. należy zauważyć, że liczby zakończonych postępowań wahały się w granicach od 2 w 2022 r. do 18 w 2013 r., co również świadczy o tym, że nie była to przestępczość dominująca.

Postępowania zakończone - art. 228 § 1-6 k.k.

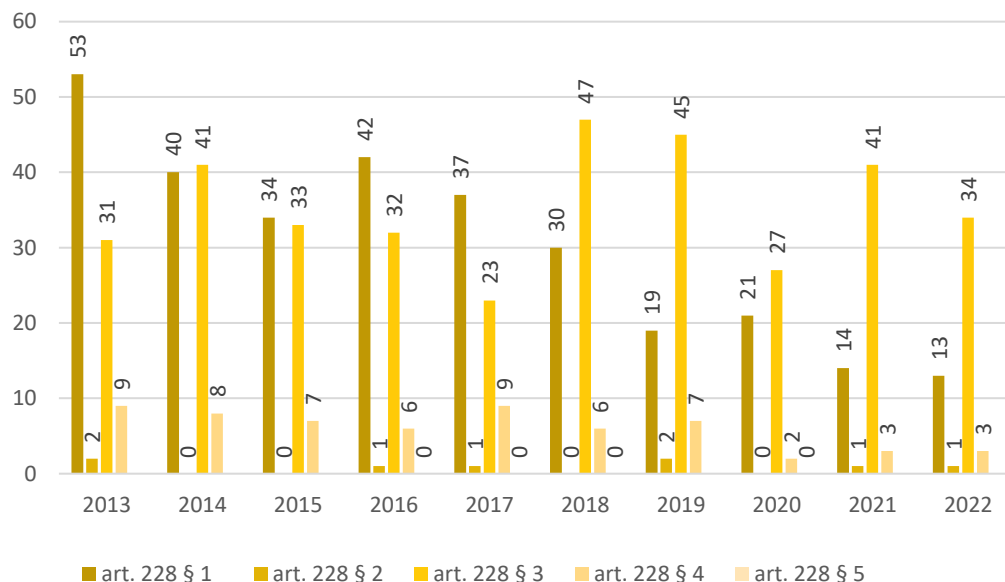

Wykres 5. Postępowania zakończone z art. 228 § 1-6 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Analizując zagadnienie postępowań przygotowawczych w sprawach z art. 228 k.k. zakończonych aktem oskarżenia, należy stwierdzić, że łącznie w latach 2013-2022 takich postępowań było 725, co stanowi prawie 40% wszystkich zakończonych postępowań przygotowawczych z art. 228 k.k.. W poszczególnych latach było to od 50 postępowań zakończonych w 2020 r. do 95 w roku 2013. Największe dysproporcje wystąpiły w roku 2012, gdyż było to 14 spraw z art. 228 § 1 k.k. do 41 spraw z art. 228 § 3 k.k. W sprawach zakończonych aktem oskarżenia dominujące były sprawy z art. 228 § 1 i 3 k.k., gdzie zakończono 303 i 354 postępowania. Znikoma była natomiast liczba postępowań zakończonych aktem oskarżenia z art. 228 § 2 k.k. oraz 228 § 5 k.k.

Postępowania zakończone aktem oskarżenia - art. 228 § 1-5 k.k.

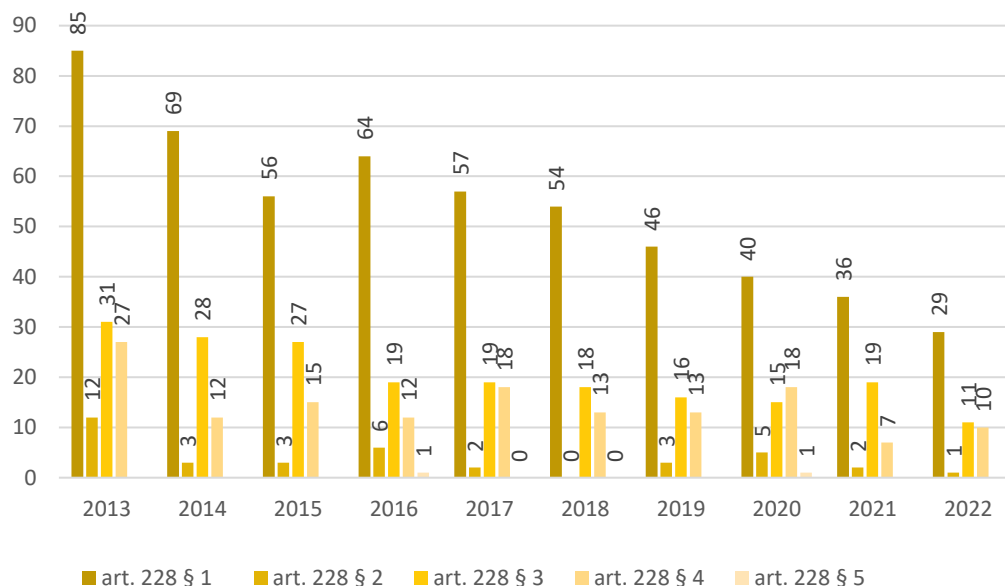

Wykres 6. Postępowania zakończone aktem oskarżenia z art. 228 § 1-5 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

W okresie od 2013 r. do 2022 r. łączna liczba postępowań przygotowawczych z art. 228 k.k., umorzonych z powodu braku znamion przestępstwa, sięgnęła poziomu 923 postępowań co stanowiło ponad 50% wszystkich spraw zakończonych w ramach art. 228 k.k. Najwięcej takich spraw umorzono w 2013 r., gdyż były to 155 postępowań a najmniej w 2022 r. bo zaledwie 51. Może to wynikać również z faktu ogólnej mniejszej liczby spraw korupcyjnych z art. 228 k.k. w tych latach. W tym przypadku zdecydowanie najwięcej umarzanych spraw z powodu braku znamion przestępstwa było z art. 228 § 1 k.k., tj. 536 takie sprawy w stosunku do tylko 203 spraw umarzanych z art. 228 § 3 k.k. i 145 postępowań umarzanych z art. 228 § 4 k.k. Umazane sprawy z powodu braku znamion przestępstwa w innych paragrafach art. 228 k.k. były zdecydowanie rzadsze. Jest to o tyle zaskakujące, że udowodnienie przyjęcia (w związku z pełnioną funkcją publiczną) korzyści majątkowej lub osobistej albo ich obietnicy w typie podstawowym wydaje się być kwestią łatwiejszą dowodowo od pozostałych kwalifikowanych przestępstw z tego zakresu. Przyczyny tego stanu rzeczy można upatrywać w problematycznym, rzeczywistym określeniu statusu osób pełniących funkcję publiczną, co może być w niektórych kwestiach sprawą kłopotliwą pod kątem wykładni prawnej.

Postępowania umorzone - brak znamion przestępstwa - art. 228 § 1-5 k.k.

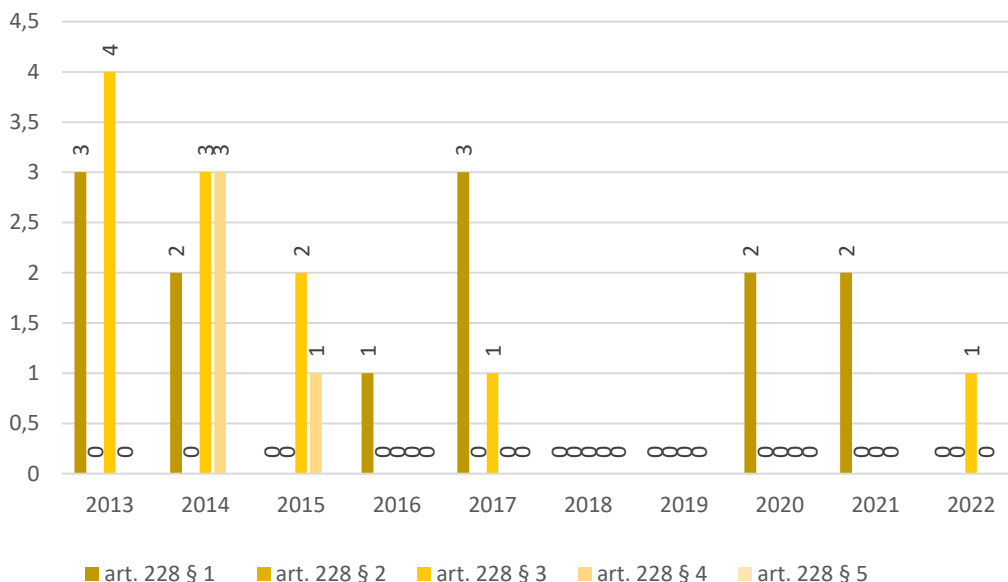

Wykres 7. Postępowania umorzone – brak znamion przestępstwa z art. 228 § 1-5 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

W latach 2013-2022 analiza liczby postępowań przygotowawczych z art. 228 k.k. umarzanych z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa wykazała, że łączna liczba takich przypadków wynosiła zaledwie 28. We wszystkich analizowanych latach nie przekroczyła ona poziomu 10 spraw rocznie. Najwięcej umorzeń z powodu niewykrycia sprawcy przestępstwa było z art. 228 § 1 i 3 k.k. tj. analogicznie 13 i 11 takich spraw. Tak niski poziom umorzeń w omawianym zakresie może wynikać z faktu, że jeśli już organy ścigania wszczynają postępowania przygotowawcze w sprawach korupcyjnych to w zdecydowanej większości przypadków mają informacje o sprawcach takich przestępstw.

Postępowania umorzone - niewykrycie sprawcy przestępstwa - art. 228 § 1-5 k.k.

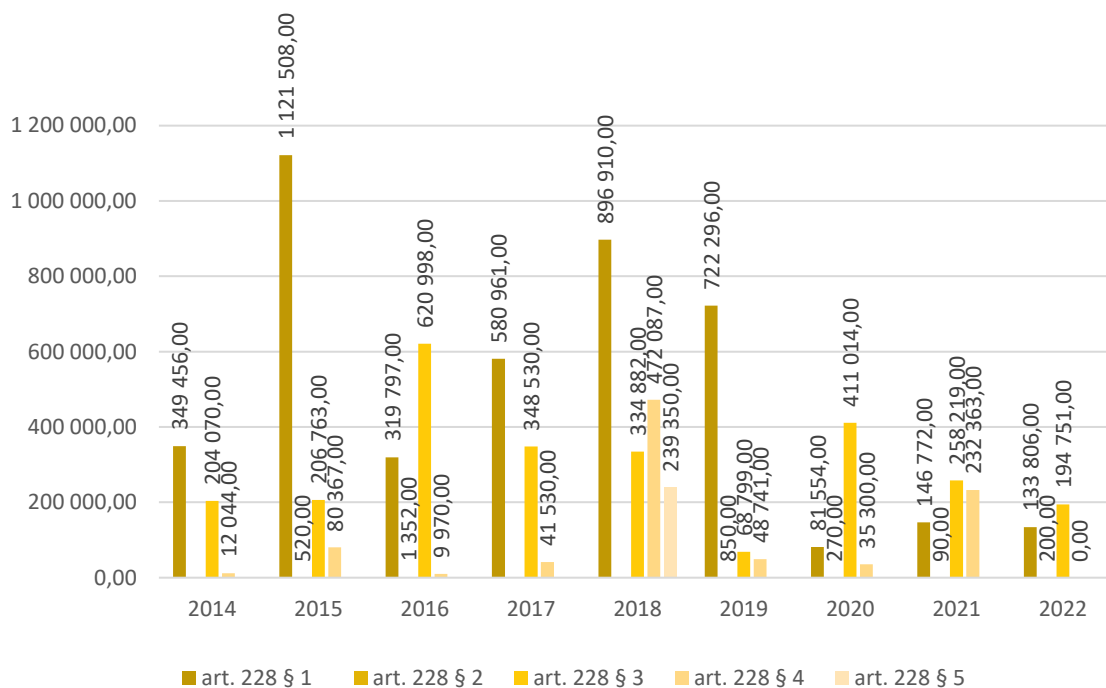

Wykres 8. Postępowania umorzone – niewykrycie sprawcy przestępstwa z art. 228 § 1-5 k.k. w latach 2013-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.

Łączna wartość strat spowodowanych przestępczością korupcyjną z art. 228 k.k. w analizowanym okresie 2014-2022 wyniosła 8 176 120 PLN, przy czym największą wartość osiągnęła w roku 2018 tj. 1 943 229 PLN a najmniejszą w 2022 r. tj. 328 757 PLN. Zdecydowanie najwyższe straty spowodowane były korupcją z art. 228 § 1 k.k., gdyż osiągnęły łączny poziom 4 353 060 PLN przez wszystkie analizowane lata. Drugi co do wielkości poziom strat wystąpił w przestępstwach z art. 228 § 3 k.k., gdzie w ciągu tego samego okresu wyniósł on 2 648 026 PLN. Niespodziewane niskie straty były spowodowane wystąpieniem przypadków przestępstw korupcyjnych popełnianych z art. 228 § 2 k.k., gdyż w całym analizowanym okresie osiągnęły wartość zaledwie 3 282 PLN.

Straty - art. 228 § 1-5 k.k. (w PLN)

Wykres 9. Straty z art. 228 § 1-5 k.k. w latach 2014-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Policji.